EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2011.3.16
KOM(2011) 125 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Išsklaidyti tarptautinių porų netikrumą dėl turtinių teisių

{KOM(2011) 126 galutinis}
{KOM(2011) 127 galutinis}
{SEK(2011) 327 galutinis}
{SEK(2011) 328 galutinis}

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Išsklaidyti tarptautinių porų netikrumą dėl turtinių teisių

1. ĮVADAS

Pagrindinis Europos teisingumo erdvės sukūrimo tikslas – užtikrinti Europos piliečių teisinį saugumą ir suteikti jiems galimybę nekliudomai kreiptis į teismus dėl tarpvalstybinių klausimų. Šiuo tikslu Europos Sąjunga priėmė įvairių priemonių.

Vis dėlto, kaip parodė 2010 m. spalio 27 d. Komisijos pateikta 2010 m. Sąjungos pilietybės ataskaita[1], tebėra daug kliūčių, trukdančių reikiamai pasinaudoti Sąjungos pilietybės teisėmis, visų pirma, laisvo judėjimo teise. Tarp Komisijos nurodytų kliūčių – tarptautinių porų, pvz., turinčių skirtingų valstybių narių pilietybę arba gyvenančių kitoje nei kilmės valstybėje narėje, netikrumas dėl teisių į nuosavybę.

Apie 16 mln. (13 %) iš maždaug 122 mln. santuokų Sąjungoje yra tarpvalstybinės. 2007 m. iš 2,4 mln. Sąjungoje sudarytų santuokų šiai kategorijai priklausė 300 000 porų; iš tais pačiais metais 1 040 000 ES nutrauktų santuokų 140 000 (13 %) taip pat buvo tarpvalstybinės. Be to, 8 500 registruotų tarptautinių partnerysčių iširo nutraukus partnerystę, o 1 266 – mirus vienam iš partnerių.

Įvairių nacionalinių teisės sistemų skirtumai neretai lemia netikėtas, o kartais ir apmaudžias pasekmes turtą valdančioms tarptautinėms poroms.

Kai sąjunga išyra dėl santuokos ar partnerystės nutraukimo, gyvenimo skyrium arba vieno iš sutuoktinių ar partnerių mirties, pora arba našlys (-ė) patiria daugybę sunkumų, visų pirma, dėl bendro gyvenimo metu įgyto turto padalijimo. Tai matyti iš šio pavyzdžio:

> *Graikė ir vengras susituokia Graikijoje, kur kartu gyvena trejus metus. Po to jie nusprendžia apsigyventi Vengrijoje. Praėjus dvejiems metams Vengrijoje, santuoka išyra. Pagal Graikijos teisės kolizinę normą sutuoktinių turto padalijimui taikytina Graikijos teisė (siejamasis kriterijus – sutuoktinių bendra įprastinė gyvenamoji vieta <u>sudarant</u> <u>santuoką</u>). Pagal Vengrijos teisės kolizinę normą priešingai – sutuoktinių turto padalijimas turi būti reglamentuojamas Vengrijos teise (siejamasis kriterijus – sutuoktinių bendra įprastinė gyvenamoji vieta <u>nutraukiant</u> <u>santuoką</u>).*
>
> *Kaip nustatyti, kurios valstybės teismas turi jurisdikciją? Pora gyveno ir Graikijoje, ir Vengrijoje. Ieškinį dėl sutuoktinių turto padalijimo reikės pareikšti Graikijos ar Vengrijos teismams?*
>
> *Šiame pavyzdyje jei sutuoktinis vengras mano, kad Vengrijos teisė galėtų būti jam palankesnė, nes bus geriau apsaugoti jo interesai, jis gali skubėti kreiptis į Vengrijos teismą. Tai vadinama veržimusi į teismus. Remiantis šiuo metu galiojančiomis*

[1] „2010 m. Sąjungos pilietybės ataskaita. Kliūčių ES piliečių teisėms šalinimas“, COM(2010) 603.

normomis, geriausiai informuotas sutuoktinis gali pirmas iškelti bylą ir taip nustumti kitą sutuoktinį į silpnesniojo poziciją.

Šiuo metu galiojančios normos, susijusios su tarptautinių porų turtiniais santykiais, nesudaro sąlygų užkirsti kelią tokioms situacijoms ir neužtikrina porų turtui valdyti bei dalyti reikalingo teisinio saugumo.

2. TEISINIS PAGRINDAS

Sąjunga formuoja politiką, kuria siekiama palengvinti piliečių, ypač tarptautinių porų, patekusių į tarpvalstybines situacijas, dalią.

Todėl šeimos teisės srityje priimta įvairių tarptautinės privatinės teisės priemonių, visų pirma 2003 m. lapkričio 27 d. Briuselio IIa reglamentas[2] ir 2010 m. gruodžio 20 d. Romos III reglamentas[3].

Nusprendusi nutraukti santuoką arba išsiskirti, tarptautinė pora žino, kurios valstybės teismas pagal Briuselio IIa reglamento normas turės jurisdikciją priimti sprendimą dėl santuokos nutraukimo, kaip šis sprendimas galės judėti iš vienos valstybės narės į kitą ir kaip jis bus pripažįstamas bei vykdomas kitoje nei jo priėmimo valstybėje narėje.

Romos III reglamentu siekiama papildyti šias normas numatant sutuoktinių galimybę pasirinkti santuokos nutraukimui taikytiną teisę. Šis reglamentas parengtas tvirčiau bendradarbiaujant[4] santuokos nutraukimui taikytinos teisės srityje – taip pirmą kartą pritaikytas tvirtesnio bendradarbiavimo mechanizmas.

Šios priemonės užtikrina sutuoktiniams didesnį teisinį saugumą, numatomumą ir lankstumą santuokos nutraukimo ir gyvenimo skyrium bylose. Jos sudaro sąlygas remiantis objektyviais kriterijais nustatyti taikytiną teisę ir jurisdikciją turintį teismą.

Tačiau nė vienoje šių priemonių nuostatoje nereglamentuojami tarptautinės privatinės teisės klausimai, susiję su tarptautinių porų turtiniais santykiais.

Šie klausimai nereglamentuojami ir Paveldėjimo reglamento pasiūlyme[5], dėl kurio tebevyksta derybos. Šiuo pasiūlymu siekiama Europos Sąjungoje gyvenantiems piliečiams sudaryti sąlygas iš anksto tvarkyti paveldėjimo klausimus ir veiksmingai užtikrinti įpėdinių, kitų su palikėju susijusių asmenų ir kreditorių teises. Vis dėlto šiame pasiūlyme nenagrinėjami su sutuoktinių ir registruotų partnerių turtu susiję aspektai.

---

2 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinantis Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (OL L 338, 2003 12 23)

3 2010 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1259/2010, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje (OL L 343, 2010 12 29, p. 10).

4 Tvirčiau bendradarbiavo 14 valstybių narių: Austrija, Belgija, Bulgarija, Ispanija, Italija, Latvija, Liuksemburgas, Malta, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Slovėnija, Vengrija ir Vokietija.

5 Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų ir autentiškų aktų, susijusių su paveldėjimu, pripažinimo bei vykdymo ir Europos paveldėjimo pažymėjimo pradėjimo naudoti pasiūlymas, COM(2009) 154.

3. TURTINIAI ASPEKTAI. KODĖL REIKĖTŲ VEIKTI NEDELSIANT?

Neseniai priimtoje Stokholmo programoje „Atvira ir saugi Europa piliečių labui ir saugumui“[6] Europos Vadovų Taryba paragino tarpusavio pripažinimo principą taikyti ir kitose kasdieniam piliečių gyvenimui itin svarbiose srityse. Tokioms sritims nedviprasmiškai priskirti su sutuoktinių turto teisiniu režimu ir partnerystės nutraukimo turtinėmis pasekmėmis susiję klausimai[7].

Be to, Europos Parlamentas pritarė[8] Komisijos iniciatyvai dėl sutuoktinių turto teisinio režimo ir kartu pabrėžė, kad civilinės teisenos srities prioritetas turėtų būti piliečių poreikių tenkinimas supaprastinant teisminius mechanizmus ir įvedant paprastesnes, aiškesnes ir prieinamesnes procedūras.

Jau 2006 m. liepos mėn. Komisija paskelbė Žaliąją knygą dėl teisės normų, reglamentuojančių sutuoktinių turto režimą, kolizijos, įskaitant jurisdikcijos ir tarpusavio pripažinimo klausimą[9]. Taip pradėtos išsamios viešos konsultacijos, kurių rezultatai parodė, kad būtina priimti europines priemones, susijusias ir su sutuoktinių turto teisiniu režimu, ir su registruotos partnerystės turtinėmis pasekmėmis.

Komisija mano, kad siekiant pateisinti piliečių lūkesčius, metas dabartinį teisinį pagrindą papildyti su turtiniais santykiais susijusiomis nuostatomis. Todėl, vykdydama 2010 m. Sąjungos pilietybės ataskaitoje prisiimtą įsipareigojimą, Komisija teikia pasiūlymus, kurių tikslas – pateikti aiškius ES atsakymus į tarptautinėms poroms šiose srityse kylančius klausimus.

4. TARPTAUTINĖS PRIVATINĖS TEISĖS GALIMYBĖS PILIEČIAMS

Sutuoktinių turto valdymas bendro gyvenimo metu ir nutraukiant santuoką reglamentuojamas valstybių narių teisėje.

Sutuoktinių turto teisinio režimo materialinė teisė valstybėse narėse skiriasi, nors dauguma jų įstatymų nustatytą sutuoktinių turto teisinį režimą skiria nuo sutarčių nustatyto sutuoktinių turto teisinio režimo. Įstatymų nustatytas sutuoktinių turto teisinis režimas taikomas, jei sutuoktiniai nepasirinko kitų nuostatų. Jei sutuoktiniai pasirenka kitas nuostatas, kalbama apie sutarčių nustatytą sutuoktinių turto teisinį režimą.

Ar sutuoktinių turėtas ar įgytas turtas laikomas abiejų sutuoktinių turtu, priklauso nuo taikomų sutuoktinių turto teisinio režimo normų. Kai turtas yra bendroji sutuoktinių nuosavybė, visas vieno sutuoktinio turėtas ar įgytas turtas arba jo dalis tampa bendra nuosavybe ir todėl priklauso abiem sutuoktiniams, o kai turtas yra asmeninė sutuoktinių nuosavybė, turtas

---

6 OL C 115, 2010 5 4.

7 Šie klausimai pirmąkart paminėti 1998 m. Vienos veiksmų plane (OL C 19, 1999 1 23), taip pat po dvejų metų priimtoje Teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose tarpusavio pripažinimo programoje (OL C 12, 2001 1 15).

8 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui ir Tarybai „Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė piliečių labui“ (Stokholmo programa) ir 2010 m. lapkričio 23 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Stokholmo programos įgyvendinimo veiksmų plano civilinės, komercinės, šeimos ir tarptautinės privatinės teisės aspektų.

9 COM(2006) 400, Žalioji knyga dėl teisės normų, reglamentuojančių sutuoktinių turto režimą, kolizijos, įskaitant jurisdikcijos ir tarpusavio pripažinimo klausimą {SEC(2006) 952}.

priklauso vienam ar kitam sutuoktiniui. Šie bendrieji principai skirtingai įgyvendinami valstybių narių teisės aktuose.

Registruota partnerystė – bendras dviejų asmenų, gyvenančių kaip pora ir įregistravusių sąjungą gyvenamosios valstybės narės valstybės institucijoje, gyvenimas. Tai naujas kol kas keturiolikos valstybių narių[10] teisėje egzistuojantis institutas. Kaip ir santuoka, registruota partnerystė turi nacionalinėje teisėje reglamentuojamų pasekmių partnerių turtui. Valstybių narių teisės, susijusios su registruota partneryste, skirtumai dar didesni nei minėti su sutuoktinių turto teisiniu režimu susijusios teisės skirtumai.

Skiriasi ne tik valstybių narių materialinės teisės normos, bet ir tarptautinės privatinės teisės normos, taikytinos tarptautinių porų teisėms į nuosavybę. Dėl tokios situacijos teisinis porų, nusprendusių pasinaudoti laisvo judėjimo teise, saugumas nepakankamas.

Siekiant išlyginti šiuos skirtumus, būtų galima numatyti tris galimybes Europos lygmeniu, kuriomis būtų užtikrintas reikiamas teisinis piliečių saugumas:

– pirmoji išeitis, jau taikoma praktikoje, būtų leisti valstybėms narėms pačioms ieškoti sprendimų sudarant dvišalius susitarimus. To pavyzdys – 2010 m. vasario mėn. Prancūzijos ir Vokietijos susitarimas[11]. Tačiau net jei prie tokių susitarimų (pvz., Prancūzijos ir Vokietijos susitarimo) gali prisijungti kitos valstybės narės, juose negali būti aprėpiamos visos praktinės problemos, todėl tai negali būti išsamus Europos atsakas;

– antroji galimybė būtų suderinti materialinę teisę, kuria reglamentuojamos santuokos ir registruotos partnerystės turtinės pasekmės. Tačiau tokia galimybė neįmanoma pagal Sutartis, kuriomis nenumatoma Sąjungos kompetencija nei įgaliojimai šiose srityse, nei pačių sąjungos formų, iš kurių kyla turtiniai santykiai – santuokos ir registruotos partnerystės – klausimu;

– trečioji galimybė, kuri įmanoma pagal Sutartis, – tarptautinės privatinės teisės normų, susijusių su santuokos ir registruotos partnerystės turtinėmis pasekmėmis, priėmimas Europos lygmeniu.

Dėl šių priežasčių ir kaip buvo skelbta 2010 m. balandžio 20 d. Stokholmo programos įgyvendinimo veiksmų plane[12] Komisija teikia šias iniciatyvas:

– Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo, susijusių su sutuoktinių turto teisiniu režimu, pasiūlymą;

– Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo, susijusių su registruotos partnerystės turtinėmis pasekmėmis, pasiūlymą.

Nors abiejų pasiūlymų struktūra ir turinys labai panašūs, Komisijos nuomone, priėmus dvi atskiras teisėkūros priemones, o ne vieną, kurioje būtų reglamentuojama abiejų rūšių sąjunga, bus lengviau atsižvelgti į šių sąjungos formų ypatumus. Santuoka ir registruota partnerystė ES

---

10 Belgijos, Danijos, Vokietijos, Suomijos, Prancūzijos, Vengrijos, Airijos, Liuksemburgo, Austrijos, Nyderlandų, Čekijos, Jungtinės Karalystės, Slovėnijos ir Švedijos.

11 2010 m. vasario mėn. pasirašytas Vokietijos ir Prancūzijos dvišalis susitarimas dėl pasirenkamo sutuoktinių turto atskyrimo teisinio režimo.

12 COM(2010) 171 galutinis.

– skirtingi teisės institutai. Santuoka – nuo seno visų 27 valstybių narių teisėje egzistuojantis teisės institutas, o registruota partnerystė – naujesnis teisės institutas, numatytas, kaip jau minėta, tik keturiolikoje valstybių narių. Todėl kai kurie iš siūlomų teisinių sprendimų neišvengiamai priklauso nuo instituto.

Be to, kadangi priklausomai nuo valstybių narių santuoką ir registruotą partnerystę galima sudaryti tiek skirtingos, tiek tos pačios lyties asmenims, abu pasiūlymai lyties atžvilgiu neutralūs[13]. Kadangi bendras tikslas – pasiūlyti aiškius teisinius tarptautinių porų šioje srityje patiriamų problemų sprendimus, pateikus dvi atskiras priemones kiekvienam institutui taikytinos normos taps aiškesnės ir lengviau suvokiamos piliečiams bei atitinkamiems specialistams.

Kadangi abu pasiūlymai glaudžiai susiję, jie priimami vienu metu kaip paketas – taip siekiama parodyti Komisijos ryžtą palengvinti santuoką ar registruotą partnerystę sudariusių tarptautinių porų kasdienį gyvenimą. Komisija ragina Tarybą laikytis tokio visapusiško požiūrio.

Abu pasiūlymai neutralūs mokestiniu atžvilgiu ir neturės jokio poveikio valstybių narių mokesčių srities teisės aktams.

5. PAGRINDINIŲ TEISIŲ LAIKYMASIS

Remdamasi Veiksmingo Pagrindinių teisių chartijos įgyvendinimo Europos Sąjungoje strategija[14], Komisija patikrino, ar abiem pasiūlymais nepažeidžiamos chartijoje išdėstytos teisės.

Pasiūlymais nepažeidžiama chartijos 7 straipsnyje numatyta teisė į privatų ir šeimos gyvenimą, ir 9 straipsnyje įtvirtinta teisė tuoktis ir kurti šeimą, užtikrinamos pagal nacionalinės teisės aktus.

Chartijos 17 straipsnyje minėta teisė į nuosavybę sustiprinta. Sutuoktiniai ir partneriai galės veiksmingiau naudotis teise į nuosavybę, jei galės numatyti, kokia teisė bus taikoma visam jų turtui.

Komisija taip pat patikrino, ar atsižvelgta į 21 straipsnį, kuriuo draudžiama bet kokia diskriminacija, ir siekė užtikrinti, kad abu siūlomi tekstai lyties atžvilgiu būtų neutralūs. Taigi Komisija piliečių neskirsto pagal jų seksualinę orientacinę.

Pagaliau, siūlomomis nuostatomis gerinamas piliečių, visų pirma susituokusių porų ir registruotų partnerių, teisės kreiptis į teismus įgyvendinimas Sąjungoje. Nuostatomis palengvinamas Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio, kuriuo užtikrinama teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, įgyvendinimas. Numatant objektyvius jurisdikciją turinčio teismo nustatymo kriterijus, užkertamas kelias paraleliems teismo procesams ir skubotų aktyviausios šalies ieškinių teikimui teismams.

---

13 Pavyzdžiui, remiantis Portugalijos teise leidžiama tos pačios lyties asmenų santuoka pagal sutuoktinių teisinio režimo pasiūlymą turės tokį pat statusą kaip ir skirtingos lyties asmenų santuoka. Prancūzijoje įregistruoti partnerystę gali skirtingos arba tos pačios lyties asmenys; abiejų rūšių partnerystė bus reglamentuojama pagal registruotos partnerystės turtinių pasekmių pasiūlymą.

14 Komisijos komunikatas COM (2010) 573, 2010 10 19.

6. PASIŪLYMŲ TURINYS

Komisijos pasiūlymais siekiama atsakyti į šiuos klausimus:

- kurios valstybės teismas turi jurisdikciją padalyti sutuoktinių turtą arba spręsti dėl partnerystės turtinių pasekmių?
- kurios valstybės teisė taikytina turto padalijimui?
- ar vienos valstybės narės teismo ar kitos kompetentingos institucijos sprendimas lengvai pripažįstamas ir vykdomas kitoje valstybėje narėje?

6.1. Jurisdikciją turinčio teismo nustatymas. Bylų centralizavimas ir atitiktis galiojančiam *acquis*

Reglamentų pasiūlymuose nustatyta, kurios valstybės teismas turės jurisdikciją padalyti sutuoktinių turtą arba spręsti dėl registruotos partnerystės turtinių pasekmių. Komisija siūlo įvairias bylas – santuokos ir partnerystės nutraukimo, gyvenimo skyrium ir turto padalijimo – nagrinėti viename teisme.

Be to, siekiama atitikties jau galiojančioms arba kitose Sąjungos teisėkūros priemonėse pasiūlytoms Europos teismų jurisdikcijos nustatymo normoms.

Teismai, pagal minėtą Briuselio IIa reglamentą turintys jurisdikciją nagrinėti santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium bylas, taip pat turės jurisdikciją nagrinėti turto padalijimo dėl santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium klausimus.

Panašiai, mirus vienam iš sutuoktinių arba partnerių, teismas, turintis jurisdikciją nagrinėti paveldėjimo[15] aspektus, turės jurisdikciją nagrinėti ir su sutuoktinių turto teisiniu režimu bei partnerystės turtinėmis pasekmėmis susijusius klausimus.

Įvairias bylas nagrinėjant viename teisme, bus sutaupyta daug lėšų: apytikriais apskaičiavimais, maždaug 2 000–3 000 eurų viename teismo procese. Piliečiams nereikės kreiptis į kelis teismus, atsižvelgiant į bylos pobūdį, pvz., jei byla susijusi su palikimo arba turto padalijimu, registruotai partnerystei nutrūkus po vieno iš partnerių mirties.

6.2. Taikytinos teisės nustatymas. Sutuoktiniams suteikta galimybė pasirinkti

Dėl santuokai ir registruotai partnerystei būdingų ypatumų kiekvienas iš šių institutų vertinamas skirtingai.

Sutuoktiniams suteikiama galimybė pasirinkti taikytiną teisę. Tačiau pasirinkimas ribojamas, kad sutuoktiniai nepasirinktų su jų santuoka nesusijusios teisės. Pasirinkti galima bendros įprastinės gyvenamosios vietos arba pilietybės valstybės teisę. Jei taikytina teisė nepasirenkama, pasiūlyme numatytas objektyvių siejamųjų taikytinos teisės nustatymo kriterijų sąrašas.

Tai padės atsižvelgti į piliečių judumą ir nepažeisti šalių autonomijos principo, kartu užtikrinant kiekvieno sutuoktinio teisinį saugumą. Pakeitę įprastinę gyvenamąją vietą iš

---

[15] Pagal būsimą priemonę, dėl kurios tebevyksta derybos.

vienos valstybės narės į kitą, sutuoktiniai galės nesunkiai pakeisti jų turto teisiniam režimui taikytiną teisę. Šiuo požiūriu taip pat remiamasi neseniai priimtame Romos III reglamente dėl santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės.

Tokia šalių autonomija registruotiems partneriams nesuteikiama. Pasiūlyme tiksliai apibrėžta turtinėms partnerystės pasekmėms taikytina teisė. Tai partnerystę įregistravusios valstybės teisė. Pasiūlymu nukreipiama į partnerystę įregistravusios valstybės teisę, nes registruota partnerystė nėra numatyta visų Sąjungos valstybių narių teisėje, o valstybių narių teisės aktai, kuriais šis institutas įvestas į jų teisės sistemą, smarkiai skiriasi.

Vis dėlto ši norma palanki tuo, kad suteikia didesnį skaidrumą nustatant registruotai partnerystei taikytiną teisę ir leidžia numatyti galimas partnerystės nutraukimo turtines pasekmes.

Apskritai Komisija imsis reikiamų priemonių, kad piliečiai galėtų susipažinti su informacija apie nacionalinės teisės aktus ir procedūras, susijusius tiek su sutuoktinių turto teisiniu režimu, tiek su registruotos partnerystės turtinėmis pasekmėmis, visų pirma ją paskelbs Europos teisminio tinklo civilinėse ir komercinėse bylose interneto svetainėje. Taip pat bus paskelbta informacija apie nacionalines poveikio tretiesiems asmenims nuostatas.

6.3. Teismo sprendimų pripažinimas ir vykdymas. Spartus teismo sprendimų judėjimas ir vykdymas Sąjungoje

Siūlomos teismo sprendimų ir dokumentų pripažinimo bei vykdymo nuostatos panašios į pateiktąsias Paveldėjimo reglamento pasiūlyme[16]. Pastarosios atitinka civilinėms ir komercinėms byloms galiojančias nuostatas[17].

Šiuo metu, kai kiekviena valstybė narė taiko savas teismo šioje srityje priimtų sprendimų pripažinimo ir vykdymo normas, siūlomomis nuostatomis siekiama užtikrinti laisvą teismo sprendimų judėjimą ir veiksmingą jų vykdymą Sąjungoje.

Šie pasiūlymai – pirmosios Sąjungos lygmeniu pasiūlytos priemonės, susijusios su tarptautinių porų turtiniais santykiais. Jais reglamentuojami šeimos teisės srities klausimai. Pagal Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo sprendimus dėl priemonių, susijusių su šeimos teisės aspektais, vieningai priima Taryba. Todėl, Komisijos nuomone, tikslinga toliau kontroliuoti šios srities teismo sprendimus valstybėje narėje, kurioje prašoma juos pripažinti ir vykdyti. Taigi, vienoje valstybėje narėje priimti teismo sprendimai remiantis egzekvatūros procedūra bus pripažįstami valstybės narės, kurioje juos prašoma vykdyti, teisme. Ši procedūra, šiuo metu taikoma civilinėse ir komercinėse bylose, apsiriboja formaliu pareiškėjo pateiktų dokumentų tikrinimu.

Šiomis naujomis nuostatomis daroma didelė pažanga, palyginti su šiandienine situacija, kai kiekviena valstybė narė taiko savas procesines normas, vadovaujasi savais atsisakymo vykdyti užsienio teismų sprendimus pagrindais ir taip gerokai trukdo šios srities teismo sprendimams judėti iš vienos valstybės narės į kitą.

---

16 Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų ir autentiškų aktų, susijusių su paveldėjimu, pripažinimo bei vykdymo ir Europos paveldėjimo pažymėjimo pradėjimo naudoti pasiūlymas, COM(2009) 154.

17 Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001 1 16, p. 1). 2010 m. gruodžio 14 d. priimtas Briuselio I reglamento išdėstymo nauja redakcija pasiūlymas, COM(2010) 748.

Vėliau, atsižvelgdama į siūlomų priemonių ir lygiaverčių minėto Briuselio IIa reglamento nuostatų įgyvendinimo vertinimo rezultatus, Komisija apsvarstys, ar galėtų būti numatyta paprastesnė ir automatiškesnė procedūra.

7. IŠVADOS

Abiejų Komisijos pasiūlytų reglamentų tikslas – palengvinti piliečių dalią neretai sunkiais jų gyvenimo etapais. Taip jie atitinka Sąjungos pilietybės ataskaitoje Komisijos prisiimtus įsipareigojimus.

Reglamentai užtikrins didesnį tarptautinių porų – tiek sutuoktinių, tiek registruotų partnerių – teisinį saugumą. Jie sudarys sąlygas nustatyti turto padalijimui iširus sąjungai taikytiną teisę ir šį klausimą nagrinėti jurisdikciją turintį teismą. Laisvas teismo sprendimų judėjimas taip pat bus užtikrinamas juos automatiškai pripažįstant visoje Sąjungoje, o jų vykdymui bus taikoma vienoda supaprastinta procedūra.

Taip abu pasiūlymai kartu su galiojančiu *acquis* ir *acquis*, dėl kurio tebevyksta derybos, papildo dabartinį teisinį pagrindą ir užtikrina reikiamą nuoseklumą teisminio bendradarbiavimo civilinėse bylose, ypač šeimos teisės, srityje. Kaip ir kitos šioje srityje priimtos priemonės, jie nedaro poveikio valstybių narių materialinei teisei, susijusiai su sutuoktinių turto teisiniu režimu ir registruotos partnerystės turtinėmis pasekmėmis. Pagal Sutartis materialinė teisė priklauso valstybių narių kompetencijai.